

**Požiadavky praxe na mäkké zručnosti absolventov
študijného odboru bezpečnostné vedy**

**Practice requirements for graduates' soft skills
of the security and safety sciences field of study**

**Mgr. Valéria Moricová, PhD., Mgr. Jana Studená, PhD., Ing. Katarína Mäkká, PhD.,
Ing. Zuzana Zvaková, PhD.**

Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta bezpečnostného inžinierstva,

Univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina

Kontakt: valeria.moricova@uniza.sk, jana.studena@uniza.sk

katarina.makka@uniza.sk, zuzana.zvakova@uniza.sk

Abstrakt

Pracovníci v oblasti bezpečnosti, študenti a absolventi študijného odboru bezpečnostné vedy (študijné programy: krízový manažment, bezpečnostný manažment, záchranné služby) musia byť odborne, morálne, fyzicky a psychicky spôsobilí na vykonávanie svojej pracovnej činnosti. Riešenie bezpečnostných incidentov, problémov a kríz je ovplyvnené mnohými faktormi. Najvýznamnejšími spoločnými črtami kríz sú nedostatok času a informácií. To samo o sebe kladie vysoké nároky na zamestnancov (riadiacich aj výkonných pracovníkov), obzvlášť na mäkké zručnosti pracovníkov v oblasti bezpečnosti.

Cieľom článku je na základe analýzy dostupných informačných zdrojov a v kontexte poznania situácií, ktorým sú vystavení bezpečnostní zamestnanci, identifikovať spoločné kľúčové požiadavky praxe na mäkké zručnosti absolventov študijného odboru bezpečnostné vedy.

Kľúčové slová: mäkké zručnosti, bezpečnostné vedy, vzdelávanie.

Abstract

Security staff, students and graduates of the Security and Safety Sciences study field (study programmes: crisis management, security management, emergency services) must be

professionally, morally, physically and psychologically fit to perform their work. The handling of security incidents, problems and crises is influenced by many factors. The most significant common features of crises are lack of time and information, which place high demands on staff (both management and executive). This places increased demands on the soft skills of security personnel.

Based on an analysis of available information sources and in the context of an understanding of the situations faced by security personnel, this paper aims to identify common practice requirements for the soft skills of security science graduates.

Keywords: *soft skills, security and safety sciences, education.*

1 Úvod

Fakulta bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline (FBI UNIZA) je manažérsko-technická fakulta, ktorá rozvíja vzdelávacie a vedeckovýskumné aktivity na úseku zabezpečovania komplexnej bezpečnosti spoločnosti i jednotlivých občanov. V rámci tohto profilu prepája teóriu s praxou, zohľadňuje osobitosti bezpečnostného prostredia i bezpečnostného systému Slovenska na jednej strane a požiadavky súčasnej doby a strategických partnerov na strane druhej. Zameriava sa na vzdelávanie krízových manažérov, pracovníkov hasičských a záchranných zložiek, bezpečnostných manažérov, odborníkov zaoberajúcich sa riadením procesov ochrany osôb a majetku vo všetkých oblastiach spoločenského života [1]. V procese prípravy na akreditáciu v zmysle aktuálnych požiadaviek akreditačných štandardov sa fakulta úpravami svojich študijných programov ešte viac priblížila aktuálnym potrebám odbornej praxe aj vďaka tomu, že pri prehodnocovaní študijných programov úzko spolupracovala so zamestnávateľmi absolventov, so zamestnávateľskými zväzmi, s vedeckovýskumnými inštitúciami a s ďalšími významnými autoritami z odbornej praxe doma i v zahraničí [2]. Z výsledkov analýzy potrieb a podnetov z externého prostredia vyplynuli nasledujúce strategické priority inovácie týchto študijných programov:

- Zvyšovanie úrovne poznatkov v oblasti bezpečnostných vied z hľadiska adaptácie na špecifické problémy súčasnosti (hybridné hrozby a pod.);
- Zlepšenie krízového manažmentu v podnikoch a verejnej správe;
- Zvyšovanie úrovne požiarnej bezpečnosti [2].

V tabuľke 1 sú uvedené aktualizované študijné programy a ich špecializácia.

Tabuľka 1 Špecializácia v rámci študijného odboru bezpečnostné vedy na FBI UNIZA (zdroj: autor)

Študijný program	Špecializácia (trajektórie štúdia)
Krízový manažment	<ul style="list-style-type: none"> • Krízové riadenie a ochrana obyvateľstva • Bezpečnosť podniku • Manažment rizík v podniku
Bezpečnostný manažment	<ul style="list-style-type: none"> • Systémy manažérstva bezpečnosti • Fyzická a objektová bezpečnosť • Informačná bezpečnosť
Záchranné služby	<ul style="list-style-type: none"> • Hasič – záchranár • Špecialista požiarnej ochrany a závažných priemyselných havárií, požiarneho audítora

Aktuálne do výučby zaraďujeme aj ďalšie inovatívne prvky vzdelávania v podobe využívania virtuálnej a rozšírenej reality s implementovanými scenármi v oblasti BOZP a pracovného prostredia, ako aj požiarnej ochrany, taktiky hasenia požiaru. Použitie rozšírenej reality pre tréning krízových manažérov a hasičov predstavuje nový prístup v tejto oblasti. V projekte FightARs sú vytvárané scenáre: strihanie elektrického auta, deaktivácia elektrického auta, poskytovanie prvej pomoci únik nebezpečnej látky [3]. V oblasti vzdelávania má zmiešaná realita potenciál najmä vďaka schopnosti umožniť objavovanie rozličných objektov a fenoménov takým spôsobom, ktorý by nebol v realite možný, a to najmä pomocou troch základných elementov, ktoré podporuje: predstavivosť, interakcia a imerzia. Na rozšírení ponuky scenárov fakulta intenzívne pracuje vďaka grantovej podpore domácich i medzinárodných projektov [3][4].

Okrem používania virtuálnej alebo zmiešanej reality majú pre študentov krízového manažmentu a bezpečnostného manažmentu podstatný význam aj praktické ukážky a prax. Praktické ukážky možno zabezpečiť ako v priestoroch FBI UNIZA, tak aj v priestoroch tretích strán, spravidla spolupracujúcich organizácií z praxe. Počas ukážok sa študenti FBI UNIZA oboznamujú s konkrétnymi situáciami a procesmi, ktoré súvisia s praktickým výkonom ich budúcich povolaní.

2 Metódy

Pri tvorbe článku sme vychádzali z analýzy akreditačných spisov študijných programov v študijnom odbore bezpečnostné vedy, trajektórií štúdia a k nim prislúchajúcich pracovných pozícií reagujúcich na požiadavky praxe. Ťažiskovo sme sa venovali analýze potreby a zastúpenia mäkkých zručností [5]. Na základe identifikácie relevantných pracovných pozícií a ich analýzy bol spracovaný prehľad kľúčových mäkkých zručností absolventov študijného odboru bezpečnostné vedy. Východiskovým zdrojom informácií bol register povolání: Národná sústava povolání (NSP). NSP obsahuje zoznam pracovných pozícií na trhu práce a požiadavky na pracovníkov – požadované vzdelanie, rozsah odbornej praxe, všeobecné a špecifické kompetencie, odborné vedomosti a zručnosti. Podpornou metódou je rozhovor s predstaviteľmi autorít z praxe, ktorí popísali typické situácie bezpečnostných pracovníkov majúce význam pre stanovenie rozsahu požadovaných mäkkých zručností.

3 Výsledky

V oblasti bezpečnosti sú kladené vysoké požiadavky na morálnu, psychickú, fyzickú i odbornú spôsobilosť zamestnancov pri výkone ich činnosti (ako sú rozhodovanie aj v podmienkach neistoty, efektívne vedenie, flexibilita, podporovanie tímovej práce, samostatnosť, riešenie problémov, aktívny prístup, zvládanie stresu). Špecifické požiadavky na zamestnancov v oblasti bezpečnosti sú konkretizované aj v NSP, kde sú popísané aj kvalifikačné štandardy v rámci konkrétnych pracovných pozícií. V tabuľke 2 uvádzame prehľad pracovných pozícií absolventov prvého a druhého stupňa štúdia jednotlivých študijných programov FBI UNIZA.

Tabuľka 2 Prehľad pracovných pozícií absolventov jednotlivých študijných programov (zdroj: autor)

Študijný program	1 stupeň štúdia (Bc.)	2 stupeň štúdia (Ing.)
Krízový manažment	Odborný pracovník civilnej ochrany a krízového riadenia Špecialista optimalizácie procesov Riadiaci pracovník (manažér) bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ochrany životného prostredia	Špecialista riadenia zmien Riadiaci pracovník (manažér) prevádzkového úseku Špecialista optimalizácie procesov Štátny radca Hlavný radca

Študijný program	1 stupeň štúdia (Bc.)	2 stupeň štúdia (Ing.)
	Špecialista riadenia rizík Špecialista prevádzkového úseku Havarijný technik pre priemyselný podnik Riadiaci technik bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a environmentu Odborný radca	Manažér kvality Špecialista na prevenciu závažných priemyselných havárií Manažér kontroly Špecialista pre stratégiu a rozvoj v samospráve Bezpečnostný poradca ADR Riadiaci pracovník (manažér) bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ochrany životného prostredia
Bezpečnostný manažment	Bezpečnostný konzultant Vedúci výkonu fyzickej ochrany Súkromný detektív Detektív poisťovne Špecialista pre utajované skutočnosti Konzultant informačnej bezpečnosti	Bezpečnostný manažér Manažér výkonu fyzickej ochrany Projektový špecialista v oblasti súkromnej bezpečnosti Detektív špecialista Štátny radca v oblasti prevencie kriminality Manažér informačnej (kybernetickej) bezpečnosti Manažér odolnosti informačno-komunikačným technológií Osoba zodpovedná za ochranu osobných údajov Audítora informačnej bezpečnosti
Záchranné služby	Požiarny technik Špecialista požiarnej ochrany Riadiaci pracovník (manažér) požiarnej ochrany a ochrany životného prostredia Technik požiarnej ochrany Hasič Samostatný odborný inšpektor Havarijný technik	Požiarny audítora Špecialista požiarnej ochrany Rizikový špecialista Hasič Hasič – záchranár

Na základe konzultácií s odborníkmi z praxe a analýzy pracovných pozícií v NSP boli špecifikované kľúčové mäkké zručnosti, schopnosti, ktoré sú významné pre výkon ich povolania:

- Interpersonálne komunikačné zručnosti;
- Kritické myslenie;
- Stres manažment;
- Time manažment;
- Vedenie ľudí;
- Spolupráca;
- Tímová práca;
- Práca pod časových tlakom;
- Schopnosť riešiť problémy;
- Zodpovednosť za svoje rozhodnutia;
- Kreativita;
- Prezentačné zručnosti.

V nasledujúcej tabuľke 3 uvádzame prehľad predmetov v jednotlivých študijných programoch, ktoré sa orientujú na výučbu zmienených mäkkých zručností na FBI UNIZA.

Tabuľka 3 Prehľad predmetov v jednotlivých študijných programoch, v rámci ktorých sú rozvíjané zmienené mäkké zručnosti (zdroj: autor)

Krízový manažment	Bezpečnostný manažment	Záchrané služby
Pracovné prostredie	-	Pracovné prostredie
Manažment rizík	-	Manažment rizík
Krízová komunikácia	-	Krízová komunikácia
Manažment bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	-	Manažment bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci
Civilná ochrana	Civilná ochrana	Civilná ochrana
Kurz prežitia	-	Kurz prežitia
Evakuácia	-	-
Krízový manažment	-	Krízový manažment
Psychológia a krízová intervencia	Psychológia a krízová intervencia	Psychológia a krízová intervencia
Personálny manažment	Personálny manažment	Personálny manažment

Krízový manažment	Bezpečnostný manažment	Záchranné služby
Medzinárodný krízový manažment	-	-
Medicína katastrof	-	Medicína katastrof
-	-	BOZP v záchranných službách
Spoľahlivosť ľudského faktora	-	-
-	Súkromné bezpečnostné služby	-
-	-	Manažment záchranných služieb
-	-	Neodkladná zdravotná starostlivosť
-	Detektívne služby	-
-	Kriminológia	-

Vzhľadom na ambíciu osvojenia si znalostí a mäkkých zručností zo strany študenta čo najefektívnejším spôsobom, dopĺňame priamu kontaktnú výučbu s e-learningovou formou, ktorá sa nám ukázala byť, v čase pandémie, ako účinnou alternatívou prezenčnej formy vzdelávania. K daným predmetom postupne vytvárame ako učebné podklady, tak aj inovatívne didaktické pomôcky, v ktorých sa sústreďujeme na zapojenie moderných vzdelávacích metód a postupov, ktoré sme už vyššie v texte zmienili.

3 Záver

Vývoj na trhu práce poukazuje na nevyhnutnosť praktického vzdelávania. Pre budúcich zamestnávateľov je dôležité, aby boli absolventi vysokoškolského vzdelávania známi praxe. So zreteľom na zabezpečenie tejto požiadavky sa pri príprave akreditácie FBI UNIZA zamerala aj na mäkké zručnosti, schopnosti študentov a ich kompetencie.

Nová akreditácia tiež podporuje prax študentov, ako aj praktické ukážky. Oboje je realizovateľné a realizované na FBI UNIZA, ako aj u spolupracujúcich inštitúcií. Podporou vzdelávania budúcich krízových a bezpečnostných manažérov, hasičov je tiež používanie diskusií a učenia druhých.

Autorky v článku na základe analýzy dostupných informačných zdrojov a v kontexte poznania situácií, ktorým sú vystavení bezpečnostní zamestnanci, identifikovali spoločné kľúčové požiadavky praxe na mäkké zručnosti absolventov študijného odboru bezpečnostné

vedy. Tak, ako je spoločnou črtou popísaných pracovných pozícií vysoká miera stresu a časté rozhodovanie v podmienkach neistoty, tak sú spoločné aj požiadavky na mäkké zručnosti pracovníkov v oblasti bezpečnosti. Sú to najmä interpersonálne komunikačné zručnosti, kritické myslenie, stres manažment, time manažment, vedenie ľudí, spolupráca, tímová práca, práca pod časových tlakom, schopnosť riešiť problémy, zodpovednosť za svoje rozhodnutia, kreativita a prezentačné zručnosti. Na základe predchádzajúcich skúseností považujeme za dôležité rozvíjať tieto zručnosti prostredníctvom participatívnych didaktických metód, aktívne orientovaných na študenta s dôrazom na zapojenie rôznych multisenzorických učebných pomôcok. Na našom pracovisku máme skúsenosti so zavádzaním virtuálnej aj zmiešanej reality do pedagogického procesu. Ich využitie v rámci ambície efektívneho vyučovania mäkkých zručností má však svoje špecifiká, vrátane extrémnej finančnej náročnosti. V tomto smere preto skôr aplikujeme aktivity tréningového charakteru s možnosťou kolektívnej spätnej väzby a hodnotiaceho procesu formou skupinovej "supervízie" pod gesciou vyučujúceho. Týmto spôsobom dosiahneme vedomú reflexiu výkonu študenta a zabezpečíme možnosť opakovania.

Pod'akovanie

Článok bol spracovaný v rámci projektu KEGA č. 043ŽU-4/2022. Implementácia poznatkov zo spoločenských, behaviorálnych a humanitných vedných disciplín do prípravy študentov študijného odboru bezpečnostné vedy.

Literatúra

- [1] VELAS, A. – LENKO, F. – BOROS, M. – MOLOVCANOVA, N. "Skill needs of physical security labor market in Slovakia", International Conference of Education, Research and Innovation, pp: CP85-CP85, 2019.
- [2] SVENTEKOVÁ, E. – VANDLÍČKOVÁ, M. "Trendy bezpečnosti v študijných programoch" FBI UNIZA," *Crisis situations solution in specific environment*, pp. 548 – pp. 556, 2022.

- [3] HOLLÁ, K. – KOČKÁR, S. – ĎAĎOVÁ, A. “Potenciál využitia zmiešanej reality vo výučbe študentov a školenia zamestnancov záchranných zložiek,” *Crisis situations solution in specific environment*, pp. 180 – pp. 189, 2022.
- [4] CIDLINOVÁ, A. – DĚDIČOVÁ, T. “Moderní a efektivní přístup ke školení BOZP prostřednictvím virtuální reality,” *Health and safety at work*, pp. 7 – pp. 8, 2021.
- [5] RISTVEJ, J. – KAMPOVA, K. 2010. Vedecké metody. In *Trilobit*. ISSN 1804-1795. Dostupné na: <http://trilobit.fai.utb.cz/vedecke-metody>